

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕС-УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з НМР



К. Г. Михайлова
«11» червня 2024 р.

ПРОГРАМА

**КВАЛІФІКАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ ЗА ФАХОМ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОПП «БІЗНЕС-ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»**

Харків
2024

Програма кваліфікаційного комплексного іспиту за фахом зі спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Бізнес-економіка та її правове забезпечення» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Розробники:

Рубан Л.О., к.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки і права Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»

Іванова О.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і права, проректор з науково-дослідної роботи Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та права

Протокол від 03 червня 2024 року № 11

Завідувач кафедри економіки та права

3 червня 2024 року  (Рубан Л. О.)

Програму схвалено радою факультету «Бізнес-економіка»

Протокол від 10 червня 2024 року № 5

10 червня 2024 року Голова  (Астахов В. В.)

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка та її правове забезпечення» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки» здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Постанови КМУ «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», Статуту ХГУ «НУА», Положення про організацію освітнього процесу в ХГУ «НУА», Положення про систему забезпечення якості вищої освіти в ХГУ «НУА».

Атестація – це встановлення відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти вимогам стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ступеня бакалавр галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка та освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка та її правове забезпечення».

Атестація здійснюється відповідно до вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки для першого рівня вищої освіти та освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка та її правове забезпечення» у формі атестаційних іспитів, а саме:

кваліфікаційний комплексний іспит за фахом;

комплексний іспит з правового забезпечення економічної діяльності.

1. МЕТА КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗА ФАХОМ

Атестаційний іспит – це підсумковий контроль результатів навчання здобувача, які він повинен продемонструвати для підтвердження набуття ним компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти та ОПП. Атестаційний іспит є одним із складників завершального етапу реалізації освітньо-професійної програми на першому рівні вищої освіти. В процесі атестації визначається рівень здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, в цілому і на рівні бізнес-організацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки. Атестація здобувачів здійснюється на підставі оцінювання якості засвоєння освітньо-професійної програми, рівня досягнення програмних результатів навчання та сформованості загальних і спеціальних компетентностей бакалавра з економіки.

Кваліфікаційний комплексний іспит за фахом (ККФІ) є останнім атестаційним іспитом і проводиться у восьмому семестрі. Метою ККФІ є оцінювання рівня досягнення таких програмних результатів навчання (табл. 1.1):

Програмні результати навчання, досягнення яких перевіряється
кваліфікаційним комплексним іспитом за фахом

№	Зміст ПРН
ПРН1	Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.
ПРН2	Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.
ПРН3	Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.
ПРН4	Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
ПРН5	Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
ПРН6	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
ПРН7	Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
ПРН8	Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
ПРН9	Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
ПРН10	Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
ПРН11	Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
ПРН12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
ПРН13	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
ПРН14	Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
ПРН15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
ПРН16	Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.
ПРН17	Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
ПРН18	Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
ПРН19	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

ПРН20	Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.
ПРН21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
ПРН22	Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
ПРН23	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.
ПРН24	Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.
ПРН25	Демонструвати здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

Атестація здобувачів вищої освіти щодо встановлення рівня досягнення програмних результатів навчання та сформованості загальних і спеціальних компетентностей здійснюється екзаменаційною комісією, склад якої затверджується наказом ректора ХГУ «НУА». До атестації допускаються здобувачі освіти, які повністю виконали освітню програму першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Бізнес-економіка та її правове забезпечення» Термін проведення ККФІ визначається навчальним планом і графіком освітнього процесу.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗА ФАХОМ

Підготовка до ККФІ передбачає ознайомлення здобувачів вищої освіти із програмою екзамену, методикою його проведення, питаннями, винесеними на екзамен і, відповідно, повторення лекційного матеріалу навчальних дисциплін, матеріалу для підготовки до семінарських та практичних занять, опрацювання основної та додаткової літератури з тем освітніх компонент, питань, практичних завдань.

Консультації, що проводяться перед ККФІ, мають на меті зосередити увагу студентів на важливості його складання для формування бакалавра з економіки. На консультації здобувачів вищої освіти ознайомлюють з порядком проведення атестаційного екзамену; структурою екзаменаційного білету; критеріями оцінювання. Також здобувачам надаються рекомендації щодо змісту і форми відповіді на кожне завдання екзаменаційного білету. При цьому даються поради студентам щодо підготовки до теоретичних питань та розв'язку тестів з кожної дисципліни. Окрім того, консультації стосуються практичної частини екзаменаційного білету. Звертається увага на типи комплексних практичних завдань, які будуть включені в екзаменаційні білети. При потребі наводяться алгоритми їх розв'язку.

ККФІ проводиться на засіданні Екзаменаційної комісії згідно розкладу у визначених заздалегідь аудиторіях та/або у дистанційному режимі з використанням технічних засобів відео- та аудіо- зв'язку.

ККФІ проводиться за екзаменаційними білетами, укладеними відповідно до Програми за встановленою формою. Засобами оцінювання рівня досягнення

програмних результатів навчання та сформованості компетентностей є:

тестові завдання, які автоматично перевіряються на платформі Moodle;

теоретичні питання, відповідь на які заслуховується членами атестаційної комісії;

практичні завдання (комплексні кваліфікаційні завдання), які перевіряються членами атестаційної комісії, рішення завдань повинно містити не лише розрахунки, а й пояснення та висновки до них.

Якщо в екзаменаторів виникають додаткові питання стосовно теоретичної чи практичної частини екзаменаційного білета, здобувач вищої освіти зобов'язаний дати на них розгорнуту відповідь.

Оцінки атестаційного екзамену виставляє кожен член атестаційної комісії. Екзаменаційна комісія підсумовує загальний бал по кожному здобувачу відповідно до шкали оцінювання, що діє у ХГУ «НУА». Результати іспиту (оцінки, спостереження, зауваження, виділення кращих відповідей, побажання і т. д.) проголошує Голова екзаменаційної комісії.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання рівня якості підготовки здобувачів вищої освіти за ОПІ здійснюють члени атестаційної комісії. При оцінюванні відповіді здобувача вищої освіти на ККФІ враховується її повнота та глибина знань з теоретичних питань, правильність розв'язку тестів, правильність розв'язку комплексного практичного завдання й обґрунтованість пропозицій щодо вирішення економічних проблем. Рівень знань здобувачів вищої освіти оцінюється за 100-бальною шкалою і національною шкалою (табл. 3.1)

Таблиця 3.1

Шкала оцінювання

За національною шкалою	Кількість балів
відмінно	90–100
добре	70–89
задовільно	50–69
незадовільно	0–49

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з ККФІ визначається як сума балів за кожну компоненту екзаменаційного білету (табл. 3.2):

Таблиця 3.2

Компоненти оцінки ККФІ

Засіб оцінювання	Максимальний бал
тестові завдання	40
теоретичні питання	40
практичне завдання	20
Усього, оцінка ККФІ	100

У групі тестових завдань – 20 тестів, вірна відповідь на кожне з яких

оцінюється у 2 бали; у групі теоретичних питань – 2 питання, кожне максимально оцінюється в 20 балів відповідно до критеріїв (табл. 3.3); практичне завдання максимально оцінюється в 20 балів також відповідно до критеріїв (табл. 3.4).

Таблиця 3.3

Критерії оцінювання теоретичного питання ККФІ

Критерії оцінки	Показники оцінки (вимоги)	Кількість балів
Знання та розуміння теоретичного матеріалу	відповідь повна	2
	терміни, що використовуються, суворо відповідають темі	2
	наводяться відповідні приклади	2
Аналіз та оцінка інформації	чітко і грамотно використовуються економічні категорії	2
	вміло застосовуються прийоми порівняння та узагальнення для аналізу взаємозв'язку понять та явищ;	2
	проявляється здатність до пояснення альтернативних поглядів на проблему, що розглядається, та до здійснення збалансованого висновку;	2
	значущий діапазон використаного інформаційного простору (здобувач використовує велику кількість різних джерел інформації);	2
	здобувач надає особисту оцінку проблемі	2
Аргументація та побудова суджень	відповідь структурована і логічна	2
	здобувач демонструє культуру професійної мови	2
Усього балів за 1 теоретичне питання		20

Таблиця 3.4

Критерії оцінювання практичного завдання ККФІ

Критерії оцінки	Показники оцінки (вимоги)	Кількість балів
Знання та розуміння методики розв'язку	алгоритм розв'язку вірний	4
	розв'язок повний	4
Вірність розрахунків	розрахунки арифметично вірні	4
Аргументація та побудова висновків	висновки структуровані і логічні	4
	здобувач надає особисту оцінку проблемі	4
Усього балів за практичне завдання		20

4. ЗМІСТ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗА ФАХОМ

Блок 1.

Суспільство і економіка. Предмет, цілі і завдання економічної теорії. Методологія економічної науки. Методи пізнання економічних процесів. Історичні школи економічної теорії. Сучасні напрямки економічної думки. Розвиток економічної думки в Україні.

Просвітництво, національні рухи в Європі й формування української ідентичності. Український вимір у контексті глобального конфлікту другої світової війни. Розвиток української економічної науки під час холодної війни. Здобутки української економічної думки у постбіполярний період світової історії. Україна в глобалізованому світі: сучасні виклики, євроінтеграція, війна та боротьба за демократію.

Культура як соціально-економічне явище: поняття, функції, структура. Традиційна економічна культура українського суспільства. Роль культури в українському національному відродженні та формуванні економічної самосвідомості. Українська діаспора: збереження культури та підприємницька діяльність за кордоном. Культурна індустрія в сучасній економіці України: креативні індустрії, туризм, медіа. Культура ділового спілкування та етика в українському бізнес-середовищі. Культурна спадщина як ресурс сталого економічного розвитку.

Суспільство як система: структура, динаміка, типи суспільств. Соціальні інститути та їх вплив на економіку (держава, релігія, освіта, право). Економічна діяльність у контексті соціального буття: праця, власність, споживання. Капіталізм, соціалізм, змішані моделі: філософський аналіз економічних систем. Культура та економіка: соціально-філософський підхід до креативної економіки. Філософські основи соціальної політики. Соціальні конфлікти, кризи та економічна стабільність. Людський капітал і соціальні інновації в сучасному світі. Соціальне майбутнє: філософські сценарії розвитку людства й економіки.

Поняття академічної доброчесності: принципи, цінності, значення для економічної освіти. Норми етичної поведінки у вищій школі та професійній діяльності економіста. Плагіат і самоплагіат: виявлення, відповідальність, профілактика. Фальсифікація та фабрикація даних: загрози для науки й економіки. Самостійна робота та колаборація: межі допустимого в освітньому процесі. Чесність у тестуванні, екзаменах і захисті наукових робіт. Етичні аспекти наукової діяльності в економіці: дослідження, аналітика, прогнози. Конфлікт інтересів у науці, бізнесі та публічному управлінні. Корупція як соціально-економічне явище: філософський і правовий вимір. Цифрові технології та академічна етика: виклики й можливості. Міжнародні стандарти доброчесності в освіті й науці.

Суспільне виробництво і його структура. Фактори виробництва. Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Проблеми оптимальної комбінації, взаємозамінності та ефективного використання факторів виробництва. Продукт виробництва. Фактори та ресурси виробництва. Тенденції розвитку сучасного виробництва. Тенденція концентрації. Монополізація. Вертикальна інтеграція. Тенденція декоцентрації. Малий бізнес. Вертикальна

дезінтеграція. Диверсифікація. Екстенсивний та інтенсивний тип розвитку. Піраміда Маслоу. Абсолютна та відносна обмеженість ресурсів. Крива виробничих можливостей як економічна модель вибору в умовах обмеженості ресурсів.

Поняття товарного господарства. Умови перетворення натурального виробництва в товарне. Товар і його властивості; споживча вартість і вартість. Суспільний характер праці. Значення і проблеми поділу праці. Кооперація та інтеграція. Розвиток форм товарообігу. Грошова форма вартості. Гроші та їх еволюція. Сутність грошей, їх види та функції. Закони товарно-грошового обігу. Поняття грошової системи. Еволюція грошових відносин і поява нових видів платіжних засобів. Ефективність функціонування грошової системи країни.

Економічні та соціальні умови формування та становлення ринку. Еволюція теоретичних поглядів на формування ринку. Необхідність державного регулювання економіки. Зовнішній ефект, суспільне благо. Структура ринку, види ринків та їх класифікація. Традиційна, адміністративно командна, ринкова та змішана економіка. Ринковий механізм як взаємодія і взаємозв'язок елементів ринку: попиту, пропозиції та ціни. Кон'юнктура ринку. Поняття попиту і пропозиції. Закон і функція попиту. Вплив цінових і нецінових факторів на попит. Пропозиції та фактори його визначають.

Теорії споживчої поведінки. Раціональний споживчий вибір. Концепція еластичності. Коефіцієнт еластичності і його можливі значення. Вплив еластичності попиту на поведінку виробників. Еластичність попиту та пропозиції. Фірма як основна структурна одиниця бізнесу.

Витрати виробництва і необхідність їх мінімізації. Сутність і структура витрат. Класифікація витрат в сучасній економічній діяльності. Бухгалтерська та економічний прибуток. Нормальна прибуток і її трактування. Стратегії ціноутворення та визначення цін з використанням різних методик.

Актори виробництва: їх комбінування і взаємозамінність. Формування попиту на виробничі ресурси і фактори, що його визначають. Трактування сутності капіталу. Основний і оборотний капітал. Амортизація. Відсоток на капітал і суть процесу дисконтування. Ринок праці. Теорії та форми заробітної плати. Земля як фактор виробництва. Теорія ренти та її види.

Теоретичні питання

1. Економічна теорія як наукова засада економічної політики.
2. Становлення та еволюція економічної теорії.
3. Просвітництво, національні рухи в Європі й формування української ідентичності.
4. Український вимір у контексті глобального конфлікту другої світової війни.
5. Розвиток української економічної науки під час холодної війни. Здобутки української економічної думки у постбіполярний період світової історії
6. Україна в глобалізованому світі: сучасні виклики, євроінтеграція, війна та боротьба за демократію
7. Культура як соціально-економічне явище: поняття, функції, структура.
8. Традиційна економічна культура українського суспільства: господарство, ремесла, обряди.

9. Культурні чинники економічного розвитку Київської Русі.
10. Галицько-Волинська держава: економічні аспекти культури і торгівлі.
11. Козацька економічна культура: землеволодіння, торгівля, самоврядування.
12. Меценатство і підприємництво в українській культурі XVII–XIX ст.
13. Культурне життя міст і економічна модернізація XIX століття.
14. Роль культури в українському національному відродженні та формуванні економічної самосвідомості.
15. Культурна політика та економічні реформи в УНР і ЗУНР.
16. Радянський період: культура і планова економіка, соціалістичний реалізм.
17. Українська діаспора: збереження культури та підприємницька діяльність за кордоном.
18. Культура споживання та реклама в Україні XX–XXI ст.
19. Культурна індустрія в сучасній економіці України: креативні індустрії, туризм, медіа.
20. Культура ділового спілкування та етика в українському бізнес-середовищі.
21. Культурна спадщина як ресурс сталого економічного розвитку.
22. Предмет і метод соціальної філософії. Її значення для економіста.
23. Людина як соціальна істота: особистість, свобода, відповідальність.
24. Суспільство як система: структура, динаміка, типи суспільств.
25. Соціальні інститути та їх вплив на економіку (держава, релігія, освіта, право).
26. Економічна діяльність у контексті соціального буття: праця, власність, споживання.
27. Соціальна стратифікація: багатство, бідність, нерівність, мобільність.
28. Глобалізація і соціально-економічні трансформації сучасного світу.
29. Капіталізм, соціалізм, змішані моделі: філософський аналіз економічних систем.
30. Суспільна свідомість: цінності, ідеології, економічна ментальність.
31. Культура та економіка: соціально-філософський підхід до креативної економіки.
32. Справедливість, рівність, солідарність: філософські основи соціальної політики.
33. Соціальні зміни та революції: рушії трансформацій в економіці й суспільстві.
34. Соціальні конфлікти, кризи та економічна стабільність.
35. Людський капітал і соціальні інновації в сучасному світі.
36. Соціальне майбутнє: філософські сценарії розвитку людства й економіки.
37. Поняття академічної доброчесності: принципи, цінності, значення для економічної освіти.
38. Норми етичної поведінки у вищій школі та професійній діяльності економіста.
39. Плагіат і самоплагіат: виявлення, відповідальність, профілактика.
40. Фальсифікація та фабрикація даних: загрози для науки й економіки.
41. Академічне письмо: правила цитування, оформлення джерел, науковий

стиль.

42. Самостійна робота та колаборація: межі допустимого в освітньому процесі.

43. Чесність у тестуванні, екзаменах і захисті наукових робіт.

44. Етичні аспекти наукової діяльності в економіці: дослідження, аналітика, прогнози.

45. Конфлікт інтересів у науці, бізнесі та публічному управлінні.

46. Корупція як соціально-економічне явище: філософський і правовий вимір.

47. Роль викладача та студента у підтриманні академічної доброчесності.

48. Цифрові технології та академічна етика: виклики й можливості.

49. Міжнародні стандарти доброчесності в освіті й науці.

50. Академічна репутація: індивідуальна, інституційна, національна.

51. Формування культури доброчесності в економістів.

52. Товарне виробництво, його сутність і закони.

53. Економічна теорія товару та грошей.

54. Еволюція відносин власності.

55. Власність як економічна категорія.

56. Відносини власності в ринковій економіці.

57. Поняття власності. Типи, форми і види власності.

58. Трансформація форм власності в Україні.

59. Відтворення та економічне зростання.

60. Ринок і закони його функціонування.

61. Види взаємодії суб'єктів ринку: конкуренція та монополія.

62. Підприємство в системі економічних відносин.

63. Сутність, форми та сучасні особливості підприємницької діяльності.

64. Капітал і наймана праця.

65. Рентні відносини в аграрній сфері. Диференційна і абсолютна рента.

66. Закони, структура і механізм функціонування ринкової економіки.

67. Підприємництво як форма діяльності в умовах ринкової економіки.

68. Ринок робочої сили і проблема зайнятості.

69. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх державне регулювання.

70. Доходи від власності.

71. Управління в ринковій економіці.

72. Сутність, структура і механізм функціонування фінансів.

73. Державні фінанси та бюджет.

74. Прогнозування і планування економіки в умовах ринкових відносин.

75. Державне регулювання ринкової економіки.

76. Економічне зростання та його чинники. Економічні цикли.

77. Форми суспільного продукту в процесі відтворення.

Блок 2.

Місце мікроекономіки в системі економічної науки, її роль у формуванні методологічної, термінологічної та інструментальної баз прикладної економіки. Предмет мікроекономіки. Методологічні принципи і методи мікроекономічного аналізу. Корисність в економічній теорії та проблема її виміру. Криві байдужості як спеціальний інструмент мікроаналізу. Загальна умова рівноваги споживача.

Крива індивідуального попиту. Реакція споживача на зміну доходу. Лінія «дохід-споживання». Закон Енгеля. Загальний ефект від зміни ціни на благо. Ефект заміщення та ефект доходу. Дія ефекту доходу і ефекту заміщення для нормальних товарів, для товарів нижчої якості, для товарів Гіффена.

Попит та закон попиту. Криві індивідуального та ринкового попиту. Функція попиту. Пропозиція та закон пропозиції. Криві індивідуальної та ринкової пропозиції. Функція пропозиції. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага. Умови сталої рівноваги за Л. Вальрасом і А. Маршаллом.

Поняття і цільова функція фірми. Економічна природа фірми. Неокласичний і неоінституційний підходи до визначення фірми. Умови розвитку підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємств в сучасній Україні, їх характеристика. Причини виникнення підприємств державного сектора, основні їх риси і функції, які вони виконують в економіці.

Теорія виробництва. Фактори виробництва. Умови виробництва товарів та послуг. Технологія і виробнича функція. Технічна і економічна ефективність. Довгостроковий і короткостроковий періоди: визначення понять. Сукупний, середній і граничний продукти виробництва. Закон спадної граничної продуктивності змінного фактора виробництва (закон убиваючої віддачі). Ефект масштабу.

Умови формування ринку досконалої конкуренції. Відмінності між підприємницькою і конкурентною фірмами. Рівновага на ринку досконалої конкуренції. Рівновага галузі. Парадокс прибутку. Характерні ознаки монопольного ринку та монопольної фірми. Бар'єри входу в галузь і виходу з неї. Різновиди монополій (чиста, природна, проста, закрита, відкрита адміністративна). Загальні риси олігополістичних ринків. Особливості організації олігополістичного ринку. Нецінова конкуренція. Мікроекономічний аналіз ринків факторів виробництва. Фактори виробництва (праця, капітал, земля, підприємницькі здібності, інформація). Функції ринків факторів виробництва. Досконало конкурентний і недосконало конкурентний ринки факторів виробництва. Граничний продукт, гранична доходність ресурсу. Мінімізація витрат фірмою. Попит на фактори виробництва. Еластичність попиту на фактори виробництва. Пропозиція факторів виробництва. Крива пропозиції факторів виробництва в умовах досконалої і недосконалої конкуренції Рівновага ринку факторів виробництва в умовах недосконалої конкуренції.

Індивідуальний і суспільний добробут: індивідуальний добробут, корисність і надлишок споживача; суспільний добробут і соціальний вибір; добробут, багатство і доходи. Проблеми розподілу доходів.

Правові передумови для ринкових суб'єктів. Інституціональна природа сучасної фірми. Недосконалість ринку: теоретичне обґрунтування державного втручання в економіку. Економічні функції держави. Позаринкові зовнішні ефекти. Позитивні і негативні зовнішні ефекти. Інструменти вирішення проблеми позитивних та усунення негативних зовнішніх ефектів: коригуючи податки і субсидії. Зовнішні ефекти і права власності. Суть та значення теореми Коуза. Чисті суспільні, приватні та змішані блага. Теорія суспільного вибору.

Основи математичного аналізу категорій мікроекономіки: функції, границі, неперервність. Похідна та її економічне застосування: граничні доходи, витрати, продуктивність. Моделювання поведінки споживача: функції корисності,

гранична корисність. Функції багатьох змінних у мікроекономіці: корисність, виробнича функція. Неявні функції та загальні рівноваги. Оптимізація за умов обмежень: метод Лагранжа та його економічна інтерпретація. Виробнича функція: типи, ізокванти, масштаб ефективності. Математичне моделювання ринків: досконала та недосконала конкуренція. Теорія ігор: стратегічна взаємодія та економічне прийняття рішень. Динаміка та прогнозування: елементи математичного аналізу часових рядів.

Теоретичні питання

1. Значення мікроекономіки в системі економічних знань.
2. Предмет економічної теорії. Генезис і розвиток.
3. Економічна теорія прав власності.
4. Мікроекономічне благо, його ознаки, властивості і атрибути.
5. Суспільні блага, їх цінність і ціна.
6. Економічні системи: основні ступені розвитку і сучасність.
7. Крива виробничих можливостей.
8. Принцип альтернативності в мікроекономіці.
9. Моделі кругообігу в різних економічних теоріях.
10. Внесок А.Маршала в розвиток теорії ринкового господарства.
11. Теорія поведінки споживача: загальні положення.
12. Корисність: суть, види, властивості.
13. Кардиналістська теорія корисності. Умови рівноваги.
14. Ординалістська теорія корисності. Оптимум споживача.
15. Теорія граничної корисності.
16. Австрійська економічна школа і її внесок в розвиток теорії граничної корисності.
17. Ефекти споживчого попиту.
18. Попит і пропозиція. Чинники попиту і пропозиції.
19. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
20. Ефекти оподаткування в мікроекономіці.
21. Концепція еластичності попиту і еластичності пропозиції.
22. Практичне застосування теорії еластичності.
23. Теорія виробництва економічних благ.
24. Технологія і виробнича функція. Моделі виробничої функції.
25. Економічна природа фірми. Основні форми ділових підприємств.
26. Витрати виробництва: суть, структура, проблема мінімізації.
27. Граничний продукт і граничні витрати.
28. Економічна природа прибутку фірми: його види і принцип максимізації.
29. Рівновага фірми в короткостроковому періоді, типи фірм.
30. Рівновага фірми в довгостроковому періоді.
31. Класифікація ринкових структур.
32. Механізм функціонування ринку в умовах досконалої конкуренції.
33. Механізм функціонування ринку в умовах монополії.
34. Монополістична конкуренція: суть, визначення ціни і обсягів виробництва.
35. Ринок суспільних благ: попит на суспільне благо, ефективний обсяг виробництва.

36. Основи математичного аналізу: функції, границі, неперервність.
37. Похідна та її економічне застосування: граничні доходи, витрати, продуктивність.
38. Еластичність попиту та пропозиції: математичне моделювання.
39. Моделювання поведінки споживача: функції корисності, гранична корисність.
40. Оптимізація функції однієї змінної: максимум, мінімум, точка безбитковості.
41. Функції багатьох змінних у мікроекономіці: корисність, виробнича функція.
42. Частинні похідні, градієнт, граничні норми заміщення і технічного заміщення.
43. Неявні функції та загальні рівноваги.
44. Оптимізація за умов обмежень: метод Лагранжа та його економічна інтерпретація.
45. Виробнича функція: типи, ізокванти, масштаб ефективності.
46. Витрати фірми: функції витрат, мінімізація витрат, ізокости.
47. Рівновага споживача та виробника: графічне й аналітичне подання.
48. Математичне моделювання ринків: досконала та недосконала конкуренція.
49. Теорія ігор: стратегічна взаємодія та економічне прийняття рішень.
50. Динаміка та прогнозування: елементи математичного аналізу часових рядів

Блок 3.

Макроекономіка як розділ економічної науки. Суть макроекономічного аналізу. Відмінність між мікрота макроекономічним аналізом. Нормативна та позитивна макроекономіка. Основні макроекономічні проблеми. Функції макроекономіки. Методологія макроекономічного аналізу. Макроекономічний аналіз *ex post* та *ex ante*. Макроекономічні моделі та їх різновиди.

Система національних рахунків: історія створення, основні елементи, взаємозв'язок макроекономічних показників (ВВП, ВНД, ЧДЧ, ЧВП, ЧНД). Принципи обліку ВВП. Індеси: споживчих цін (ІСЦ), Пааше (дефлятор), Фішера. Темп інфляції, вартість життя. Кругообіг продукту, витрат і доходів: дво- та чотирисекторна моделі. Сукупний попит і пропозиція: цінові й нецінові чинники, крива AD-AS, рівновага, шоки.

Ринок праці: структура, попит і пропозиція праці, заробітна плата, рівновага (неокласичний і кейнсіанський підходи). Основні показники: рівень зайнятості, безробіття, його типи та причини. Теоретичні концепції та наслідки безробіття. Закон Оукена.

Гроші: сутність, функції, види. Класична, кейнсіанська та сучасна теорії попиту на гроші. Пропозиція грошей, грошові агрегати, рівновага на ринку. Інфляція: поняття, типи, рівень, причини. Крива Філіпса, наслідки інфляції. Зв'язок з безробіттям.

Споживання та заощадження: моделі Кейнса, Кузнеця, Фішера, Фрідмана, Модільяні. Інвестиції: види, чинники, моделі мультиплікатора й акселератора, кейнсіанська концепція. Модель «витрати-випуск», рівновага у відкритій економіці. Інфляційний та рецесійний розриви.

Економічні цикли: фази, типи (Кітчина, Жуглара, Кондратьєва), кон'юнктура. Економічне зростання: виробнича функція, фактори, крива можливостей, «золоте правило» Фелпса, залишок Солоу. Теорії державного регулювання економіки, функції держави, методи впливу.

Фіскальна політика: цілі, інструменти, бюджет, податки, види дефіциту, джерела його фінансування, державний борг. Грошово-кредитна політика: банки, цілі, інструменти, політика «дешевих» і «дорогих» грошей. Вплив на економіку, трансмісійний механізм.

Платіжний баланс: структура, валютний курс, моделі відкритої економіки. Модель Манделла-Флемінга: рівновага, стабілізація, внутрішній та зовнішній баланс.

Теоретичні питання

1. Поняття макроекономіки як науки.
2. Суб'єкти, об'єкти та предмет макроекономіки.
3. Основні функції макроекономіки.
4. Економічні системи та їх характеристика.
5. Методи та моделі макроекономіки.
6. Історичні аспекти розвитку макроекономіки.
7. Моделі економічного кругообігу.
8. Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва.
9. Основні макроекономічні показники та їхня характеристика.
10. Методи вимірювання ВВП.
11. Номінальний та реальний ВВП, дефлятор ВВП.
12. Суспільний добробут та проблеми його кількісного визначення.
13. Нові макроекономічні показники.
14. Економічні цикли та їх фази.
15. Інфляція та її види. Вимірювання інфляції.
16. Зайнятість та безробіття: основні причини та види .
17. Економічні і соціальні наслідки кон'юнктурного безробіття.
18. Закон Артура Оукена та втрати економіки від циклічного безробіття.
19. Зв'язок інфляції та безробіття. Крива А. Філіпса.
20. Інвестиції та фактори інвестування.
21. Поняття інвестиційного попиту.
22. Структура сукупного попиту.
23. Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупний попит.
24. Сукупна пропозиція.
25. Основні положення класичної теорії державного регулювання.
26. Кейнсіанська теорія макроекономічного регулювання.
27. Альтернативні концепції макроекономічного регулювання.
28. Сутність бюджетно-податкової політики держави.
29. Податкова система держави. Крива Лаффера.
30. Державний бюджет та його функції. Політика державних видатків.
31. Сутність та функції грошей.
32. Ринок праці. Заробітна плата як ціна робочої сили. Крива Лоренца.

Блок 4.

Визначення підприємства як основної господарської одиниці. Ознаки

підприємства, його функції, місце в економіці. Класифікація підприємств за формами власності, організаційно-правовими формами, галузевою належністю, масштабом і технологічною структурою. Особливості малих, середніх і великих підприємств.

Складові внутрішнього середовища (персонал, структура управління, технології, ресурси) та зовнішнього (ринок, конкуренція, споживачі, законодавство). Вплив зовнішнього середовища на прийняття управлінських рішень. Модель SWOT-аналізу.

Поняття виробничої структури, її типи (предметна, технологічна, змішана). Основні елементи техніко-технологічної бази підприємства. Фактори, що впливають на її розвиток. Модернізація виробництва як умова конкурентоспроможності.

Сутність, склад і структура основних фондів. Оцінка їх вартості, методи амортизації. Вплив амортизаційної політики на фінансовий стан підприємства. Показники ефективності використання основних фондів.

Поняття, склад і структура оборотних коштів. Джерела їх формування. Особливості нормування та розрахунку потреби в оборотних коштах. Показники ефективності їх використання. Методи прискорення оборотності.

Склад і структура персоналу. Методи розрахунку чисельності працівників. Показники продуктивності праці, фактори її зростання. Форми мотивації. Сучасні підходи до управління людським капіталом.

Рациональна організація праці. Нормування праці. Системи й форми оплати праці: погодинна, відрядна, преміальна. Тарифна система. Сучасні форми стимулювання працівників. Законодавче регулювання оплати праці.

Поняття виробничої потужності, її розрахунок і оптимізація. Вплив структури виробництва на завантаженість потужностей. Показники використання потужності. Способи підвищення ефективності.

Класифікація витрат: постійні, змінні, прямі, непрямі. Методи калькулювання собівартості. Кошторис виробництва. Показники, що характеризують структуру й рівень собівартості. Шляхи зниження витрат.

Фактори формування ціни. Методи ціноутворення: витратний, ринковий, нормативний. Цінова політика та стратегія. Види цін: оптові, роздрібні, трансфертні. Державне регулювання цін.

Сутність прибутку, шляхи його формування. Валовий, операційний і чистий прибуток. Методи його розподілу. Рентабельність продукції, виробництва, активів. Фактори, що впливають на прибутковість.

Зміст і функції планування. Види планів: стратегічні, тактичні, оперативні. Методика складання бізнес-плану. Прогнозування як основа довгострокового планування. Етапи планового процесу.

Поняття й види інвестицій: реальні, фінансові, інноваційні. Джерела фінансування. Оцінка інвестиційних проєктів: методи NPV, IRR, термін окупності. Інвестиційна стратегія та ризики.

Значення інновацій для підприємства. Етапи інноваційного процесу. Форми впровадження інновацій: власні розробки, ліцензування, франчайзинг. Оцінка ефективності технічних нововведень.

Система техніко-економічних показників: продуктивність, рентабельність, фондівіддача, обіговість. Методи комплексної оцінки ефективності. Вплив

зовнішніх і внутрішніх факторів. Напрями підвищення ефективності.

Українська мова як професійний інструмент економіста підприємства. Роль державної мови в економічній сфері. Законодавчі аспекти застосування української мови в діловому середовищі. Мова як складова професійної культури, формування позитивного іміджу підприємства через мовну компетентність працівників.

Літературна норма сучасної української мови. Сутність мовних норм: орфоепічна, орфографічна, граматична, лексична, стилістична. Найпоширеніші порушення мовних норм у професійному спілкуванні. Практика редагування текстів економічного спрямування. Економічна термінологія: становлення, вживання, адаптація. Джерела формування економічної термінології в українській мові. Типи термінів: бухгалтерські, фінансові, податкові, маркетингові. Актуальні питання адаптації іншомовної лексики.

Комунікативна доцільність, логіка, точність та етикет мовлення. Особливості ділових переговорів, виступів на нарадах, прес-конференціях. Практика формулювання питань, відповідей, презентаційної мови. Характеристика ділового стилю української мови: ознаки, підстилі, функціонування у бізнес-середовищі. Відмінності від наукового, публіцистичного та розмовного стилів. Використання ділового стилю в управлінських текстах.

Загальні вимоги до службових документів. Структура та мова заяв, наказів, доручень, протоколів, актів, довідок. Формуляр-зразок документа. Типові мовні конструкції та шаблони. Призначення й структура документів самопрезентації. Основи формування змісту, стилістичне оформлення, уникнення стандартних помилок. Практикум написання резюме для працевлаштування в економічній галузі. Складання текстів листів-запитів, комерційних пропозицій, договорів, контрактів, рахунків-фактур, рекламаций. Специфіка комерційного стилю. Мовна етикетність у діловому листуванні. Підготовка та редагування аналітичних і звітних документів

Структура комерційного повідомлення, слогану, рекламного буклету. Впливові мовні засоби: емоційна лексика, риторичні фігури, гасла. Формування іміджу товару через мову. Мовна підготовка до виступу. Формулювання цілей, аргументів, підсумків. Супровід графіків, таблиць, діаграм. Робота з аудиторією: запитання, уточнення, риторичні прийоми.

Види наукових текстів (реферат, анотація, тези, стаття). Мовні особливості: логіка викладу, послідовність, обґрунтування. Правила оформлення посилань, цитат, термінів. Мовленнєвий етикет в економічному середовищі. Типові мовні помилки в економічному тексті та шляхи їх уникнення

Поняття ризику в управлінні підприємством. Ймовірнісні оцінки настання збиткових подій. Методи кількісної оцінки ризику: очікувані втрати, ймовірнісний аналіз сценаріїв, модель Монте-Карло. Застосування в управлінні фінансовими ризиками, прогнозуванні збитків, кредитному аналізі.

Способи групування економічних показників: інтервальні, атрибутивні, комбіновані. Побудова варіаційних рядів для аналізу обсягів виробництва, цін, продуктивності праці. Розрахунок середніх, міри варіації, асиметрії, ексцесу. Застосування у виробничому контролі та оцінці стабільності процесів.

Принципи прогнозування з обмеженою інформацією. Інтерполяційні формули: Ньютона, Лагранжа. Екстраполяція трендів у серіях витрат, доходів, цін.

Побудова аналітичних прогнозів на основі історичних даних.

Поняття часових рядів: тренд, сезонність, випадкова компонента. Методи вирівнювання рядів: ковзне середнє, експоненційне згладжування. Побудова економічного прогнозу на основі часових рядів: продажів, попиту, витрат. Використання трендового аналізу в плануванні.

Моделі витрат як функції обсягу виробництва, інфляції, інвестицій. Побудова одно- та багатофакторних регресійних моделей. Визначення найбільш впливових факторів. Практичне застосування: оптимізація витрат, оцінка ефективності виробничих рішень.

Побудова статистичних моделей ефективності. Визначення показників результативності (виробіток, собівартість, прибуток) як випадкових величин. Статистична перевірка гіпотез щодо ефективності нових управлінських рішень або технологій.

Використання вибірових та генеральних показників для оцінки ліквідності, рентабельності, оборотності активів. Побудова інтервальних оцінок і перевірка відповідності цільовим фінансовим показникам. Статистичні методи моніторингу фінансових ризиків.

Моделі ймовірності виконання плану, функціонування систем постачання або обслуговування. Побудова дерева рішень з оцінкою ймовірностей та очікуваних вигод. Прикладне використання для управління проектами, інвестиціями, логістичними системами.

Поняття економіко-математичної моделі як спрощеного опису економічної реальності. Основні типи моделей: детерміновані та стохастичні, статичні та динамічні, макро- і мікрорівневі. Принципи побудови моделей: адекватність, релевантність, простота. Етапи моделювання. Приклади моделей для аналізу витрат, прибутку, виробничих процесів.

Матриці, вектори, системи лінійних рівнянь. Розв'язання систем методом Гаусса, оберненої матриці, Крамера. Економічна інтерпретація: баланс виробництва, моделі взаємозалежностей між підрозділами підприємства, планування випуску продукції. Матричні моделі витрат-випуску.

Формулювання задачі лінійного програмування: цільова функція, обмеження, змінні. Метод графічного розв'язання задач із двома змінними. Симплекс-метод для задач із кількома змінними. Двоїсті задачі. Приклади: максимізація прибутку, мінімізація витрат, оптимальний розподіл ресурсів на виробництві.

Економічна сутність запасів і витрат на їх утримання. Основні типи моделей: класична модель EOQ (економічного обсягу замовлення), модель із дефіцитом, модель з урахуванням кількох складів або постачальників. Оптимізація частоти замовлень, величини партії, строків поставок. Застосування у виробничій логістиці.

Графічне представлення проєкту: події, роботи, логічні зв'язки. Побудова сіткових графіків. Розрахунок критичного шляху. Використання методу PERT для задач із невизначеними тривалостями. Застосування в управлінні інвестиційними, будівельними, технологічними проєктами підприємства.

Поняття черги, обслуговування, часу очікування. Основні характеристики систем масового обслуговування (СМО): інтенсивність надходження, обслуговування, середній час у черзі. Моделі типу М/М/1 та їх застосування в

аналізі обслуговування клієнтів, технічного обслуговування обладнання, логістичних процесів.

Поняття економетричної моделі. Побудова простої лінійної регресії: оцінка параметрів, значущість, коефіцієнт детермінації. Моделі з кількома незалежними змінними. Практичне застосування: прогнозування попиту, обсягів виробництва, рівня витрат, впливу факторів на рентабельність підприємства.

Менеджмент як система управління виробничо-господарською діяльністю. Історичні етапи розвитку управлінської думки: класичні школи, неокласичні, поведінкові, сучасні підходи. Особливості менеджменту в умовах ринкової економіки. Принципи ефективного управління підприємством. Менеджмент і підприємництво: точки перетину.

Планування, організування, мотивація, контроль — як ключові управлінські функції. Особливості їх застосування в умовах українського підприємства. Види планів: стратегічні, оперативні, фінансові. Системи мотивації персоналу. Методи контролю якості, витрат, продуктивності. Сучасні інформаційні технології в управлінні.

Поняття організаційної структури. Типи структур: лінійна, функціональна, матрична, дивізійна. Переваги та недоліки кожної з моделей для малого, середнього і великого бізнесу. Делегування повноважень, централізація і децентралізація управління. Побудова ефективної структури відповідно до цілей підприємства.

Роль людського капіталу в економіці підприємства. Підбір, адаптація, навчання та розвиток персоналу. Методи оцінки ефективності праці. Формування корпоративної культури. Мотивація працівників: матеріальні й нематеріальні чинники. Лідерство, стилі управління персоналом, командоутворення.

Сутність і причини виникнення кризових ситуацій у бізнесі. Інструменти стратегічного аналізу: SWOT, PEST, 5 сил Портера. Алгоритм антикризових рішень. Сутність процесу прийняття рішень: етапи, методи, критерії ефективності. Моделі управлінських рішень у нестабільному середовищі. Роль менеджера в запобіганні та подоланні криз.

Маркетинг як система управління ринковою діяльністю підприємства. Основні функції маркетингу: аналітична, виробнича, збутова, комунікаційна. Принципи маркетингової орієнтації підприємства: споживач — у центрі уваги. Види маркетингу: традиційний, стратегічний, цифровий. Зв'язок маркетингу з фінансами, управлінням і виробництвом.

Сутність маркетингового дослідження як основи для прийняття рішень. Основні етапи: формулювання проблеми, збір і аналіз інформації, висновки та рекомендації. Методи збору даних: опитування, інтерв'ю, спостереження, аналіз вторинної інформації. Інструменти аналізу ринку: SWOT, PEST, 5 сил Портера. Практичне застосування у визначенні потреб споживачів, конкурентного середовища, тенденцій ринку.

Поняття ринкового сегментування. Критерії сегментації: географічні, демографічні, психографічні, поведінкові. Оцінка й вибір цільових сегментів. Розробка конкурентного позиціонування продукту або бренду на ринку. Позиціонувальна карта. Приклади сегментації в різних галузях: B2C, B2B. Роль сегментування в підвищенні ефективності маркетингової стратегії.

Поняття товару в маркетингу: основний, реальний, розширений. Життєвий

цикл товару: фази, стратегічні завдання. Асортиментна політика. Брендинг, упаковка, маркування. Методи ціноутворення: витратні, конкурентні, ціннісні. Цінові стратегії: преміум, «зняття вершків», проникнення. Цінова дискримінація та адаптація цін під сегменти.

Роль цифрових інструментів у маркетингу підприємства: SEO, контекстна реклама, email-маркетинг, таргетована реклама. Основи CRM-систем і їх функціональність: управління взаємодією з клієнтами, аналітика, автоматизація продажів. Використання аналітичних платформ (Google Analytics, Serpstat, Hotjar) для оцінки ефективності маркетингових кампаній. Інтеграція традиційного та цифрового маркетингу в єдину систему управління

Поняття організаційної культури як системи колективних цінностей, норм, переконань і традицій, що формують поведінку працівників і стиль управління. Основні елементи: артефакти, цінності, базові припущення. Типи організаційної культури за Кемероном і Куїнном (кланова, адхократична, ринкова, ієрархічна) та за Хофстедом. Вплив культури на ефективність підприємства, інноваційність, адаптивність до змін.

Етапи формування культури: від встановлення цінностей засновниками до її трансформації під впливом зовнішнього середовища. Роль лідера, менеджменту та HR у формуванні культури. Механізми трансляції культури: корпоративні ритуали, символіка, комунікаційні канали, кодекси поведінки. Методи діагностики культури: опитування, інтерв'ю, спостереження, аналіз внутрішніх документів.

Організаційна культура як фактор конкурентоспроможності. Зв'язок культури з ефективністю роботи персоналу, якістю прийняття рішень, інноваційністю, рівнем обслуговування клієнтів. Роль культури в реалізації стратегії підприємства, управлінні змінами, впровадженні нових технологій. Позитивна й токсична культура: наслідки для економіки підприємства.

Трансформація культури в період змін, злиттів, реструктуризації, цифровізації. Опір змінам як прояв захисних реакцій корпоративного середовища. Стратегії зміни культури: директивна, поступова, через лідерство. Ключові чинники успішної трансформації: комунікація, залученість працівників, адаптація HR-політик.

Поняття фінансового обліку як системи збирання, реєстрації та узагальнення інформації про господарські операції підприємства. Основні принципи обліку: повнота, обачність, безперервність, нарахування, періодичність. Нормативна база обліку в Україні: Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО) та Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Роль обліку у прийнятті управлінських рішень.

Поняття, визнання та класифікація основних засобів. Первинна оцінка, амортизація, переоцінка, вибуття. Методи нарахування амортизації та їх економічне обґрунтування. Особливості обліку нематеріальних активів: патенти, ліцензії, програмне забезпечення, товарні знаки. Відображення операцій з ОЗ і НА у фінансовій звітності.

Класифікація запасів: сировина, матеріали, незавершене виробництво, готова продукція, товари. Оцінка надходження та вибуття запасів: методи ФІФО, ЛІФО, середньозваженої собівартості. Витрати на виробництво: прямі та непрямі,

постійні та змінні. Калькулювання собівартості продукції. Документування та облік руху запасів.

Поняття доходу за П(С)БО та МСФЗ. Види доходів: від реалізації продукції, фінансові, інші операційні. Облік витрат за видами діяльності. Формування фінансового результату: прибуток, збиток. Відображення результатів у фінансовій звітності: Звіт про фінансові результати. Взаємозв'язок обліку з податковим законодавством.

Склад фінансової звітності: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до звітності. Принципи підготовки та подання звітності. Вимоги до розкриття інформації. Базові прийоми аналізу фінансової звітності: горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний аналіз. Роль звітності для внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Праця як основа економічної діяльності підприємства: зміст, роль, суспільна та індивідуальна корисність. Види праці: фізична, розумова, кваліфікована, некваліфікована. Економічна природа робочої сили, її формування та відтворення. Показники ринку праці: зайнятість, безробіття, мобільність, економічна активність населення. Роль держави у регулюванні ринку праці.

Сутність продуктивності праці та її відмінність від інтенсивності. Основні методи вимірювання продуктивності праці: натуральний, вартісний, трудовий. Показники ефективності праці: виробіток, трудомісткість, співвідношення витрат і результатів. Фактори, що впливають на рівень продуктивності: організаційні, технічні, соціальні, інноваційні. Резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві.

Принципи побудови ефективної системи оплати праці. Основні форми оплати: погодинна, відрядна, змішана. Складові заробітної плати: основна, додаткова, премії, надбавки, соціальні гарантії. Тарифна система: сітки, ставки, розряди. Участь працівників у прибутку підприємства. Мотиваційна роль заробітної плати. Регулювання оплати праці на законодавчому рівні.

Поняття соціально-трудова відносин та їх структура. Основні суб'єкти: працівники, роботодавці, профспілки, держава. Форми взаємодії: колективні договори, угоди, соціальне партнерство. Колективні переговори як інструмент досягнення трудового балансу. Вирішення трудових конфліктів: медіація, арбітраж. Роль соціальної відповідальності бізнесу у формуванні стабільних трудових відносин.

Бізнес-статистика як інструмент аналізу економічної інформації. Види статистики: описова, індуктивна, економічна. Джерела даних для статистичного аналізу: внутрішні (бухгалтерський облік, операційна звітність) і зовнішні (державна статистика, ринкові дослідження). Основні категорії статистики: сукупність, одиниця спостереження, ознака. Етапи статистичного дослідження. Застосування статистики в прогнозуванні, прийнятті управлінських рішень, маркетингових оцінках.

Методи збирання первинної інформації: суцільне, вибіркове, анкетне, експертне спостереження. Побудова варіаційного ряду. Групування статистичних даних за кількісними та якісними ознаками. Поняття середньої величини, медіани, моди. Міри варіації: дисперсія, стандартне відхилення, коефіцієнт варіації. Практичне застосування для аналізу продуктивності праці, собівартості, обсягів продажу.

Поняття та види рядів динаміки: абсолютні, відносні, середні. Темпи зростання, приросту, індекси. Методи вирівнювання рядів динаміки: ковзні середні, трендові моделі. Аналіз сезонних і циклічних коливань. Застосування для оцінки змін у витратах, прибутках, обсягах виробництва, чисельності персоналу. Побудова прогнозів на основі динамічних рядів.

Економічний аналіз як наука та практичний інструмент управління підприємством. Його роль у виявленні резервів зростання ефективності діяльності. Види аналізу: попередній, поточний, ретроспективний; внутрішній і зовнішній; оперативний і підсумковий. Методи: порівняння, ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць, графічний, балансовий. Інформаційне забезпечення аналізу.

Аналіз обсягу та структури виробництва продукції. Дослідження обсягів товарної, валової, реалізованої продукції. Порівняння планових і фактичних даних. Структура продукції за видами, типами, прибутковістю. Методика аналізу динаміки виробництва. Вплив асортиментних змін на загальний результат. Виявлення причин відхилень і розробка управлінських рішень.

Аналіз використання трудових ресурсів і продуктивності праці. Аналіз змін у структурі кадрів. Продуктивність праці: методи обчислення, факторний аналіз приросту виробітку. Вплив мотиваційних чинників. Розрахунок резервів підвищення ефективності праці на підприємстві.

Оцінка технічного стану основних засобів: коефіцієнти оновлення, зносу, фондівддачі. Аналіз ефективності капіталовкладень. Оборотні кошти: структура, оборотність, коефіцієнти використання. Вплив використання активів на фінансові результати. Пошук шляхів оптимізації активів підприємства.

Аналіз змін собівартості за факторами: ціни, обсягу виробництва, матеріаломісткості, енерговитрат. Визначення резервів зниження витрат і підвищення прибутковості.

Аналіз прибутку за центрами відповідальності. Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції. Визначення рентабельності продукції, продажу, активів, капіталу. Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників. Оцінка ефективності діяльності та розробка шляхів її покращення.

Аналіз платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності. Горизонтальний і вертикальний аналіз фінансової звітності. Методика оцінювання ризиків і банкрутства. Побудова аналітичних висновків для управлінського прийняття рішень.

Поняття інформаційних технологій (ІТ) у сфері економіки. Роль ІТ у прийнятті управлінських рішень, автоматизації бізнес-процесів і підвищенні ефективності підприємства. Основні види ІТ: офісні, облікові, аналітичні, комунікаційні, управлінські. Інтеграція ІТ в операційну, фінансову, маркетингову, кадрову діяльність підприємства. Цифрова трансформація бізнесу як стратегічний напрям розвитку.

Сутність ERP (Enterprise Resource Planning) — комплексних систем для управління ресурсами підприємства. Структура та функціональні модулі: управління фінансами, виробництвом, запасами, збутом, персоналом. Приклади поширених ERP-систем: SAP, Microsoft Dynamics, 1C:Підприємство, BAS. Переваги впровадження ERP: централізація даних, аналітика, гнучкість управління. Етапи впровадження: аудит, налаштування, навчання, запуск.

Обробка економічних даних у табличних процесорах

Поняття BI (Business Intelligence), аналітичних панелей, візуалізації даних. Інструменти: Power BI, Google Data Studio, Tableau. Побудова дашбордів, звітів, інтерактивних графіків. Застосування в аналізі продажів, рентабельності, KPI. Визначення трендів, прогнозування на основі історичних даних. Взаємозв'язок BI з ERP і CRM-системами.

Загрози інформаційній безпеці: віруси, фішинг, несанкціонований доступ, витік даних. Політика інформаційної безпеки підприємства. Методи захисту: резервне копіювання, антивірусний захист, шифрування, обмеження доступу, аудит дій користувачів. Законодавче регулювання захисту персональних і комерційних даних. Етика цифрової поведінки.

Поняття стратегії та стратегічного управління. Відмінність між тактикою і стратегією. Рівні стратегій: корпоративна, бізнес-стратегія, функціональна. Стадії стратегічного управління: аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, формулювання місії, визначення стратегічних цілей, вибір стратегічної альтернативи, реалізація, контроль. Особливості стратегій підприємств в умовах нестабільного середовища. Стратегічне мислення менеджера як ключ до успіху в довгостроковій перспективі.

Методи стратегічного аналізу: PEST-аналіз, SWOT-аналіз, модель Портера (5 сил конкуренції), матриця BCG, GE/McKinsey. Аналіз ринкових можливостей, загроз, сильних і слабких сторін компанії. Вивчення конкурентного середовища та споживчої поведінки. Інструменти діагностики внутрішнього середовища: аналіз ресурсів, компетенцій, процесів. Використання аналітичних підходів для обґрунтування стратегії підприємства.

Типи стратегій за Майклом Портером: стратегія лідерства за витратами, диференціації, фокусування. Альтернативні стратегічні підходи: зростання, стабілізації, скорочення. Стратегії виходу на нові ринки, інноваційні стратегії, стратегічні альянси. Механізми реалізації бізнес-стратегії: структурна адаптація, ресурсне забезпечення, система KPI, стратегічне бюджетування. Бар'єри впровадження стратегії та шляхи їх подолання.

Ключові показники ефективності реалізації стратегії: фінансові (прибуток, рентабельність, cash-flow), нефінансові (лояльність клієнтів, впізнаваність бренду, частка ринку). Балансована система показників (BSC) як інструмент стратегічного моніторингу. Стратегічний аудит і ревізія цілей. Методи адаптації стратегії до змін у зовнішньому середовищі. Роль контролінгу в забезпеченні стратегічної гнучкості підприємства.

Організація виробництва як система раціонального поєднання праці, засобів і предметів виробництва з метою створення продукції. Типи виробництва: одиничне, серійне, масове — їх характеристика, сфери застосування, економічна доцільність. Принципи організації: спеціалізація, паралельність, ритмічність, безперервність, пропорційність, гнучкість. Виробничий цикл, структура і тривалість. Раціональна організація робочих місць. Планування виробничих процесів та оптимізація потоку ресурсів у межах підприємства.

Поняття логістики в економіці підприємства. Елементи логістичної системи: закупівельна, виробнича, збутова логістика, складська й транспортна логістика, логістика запасів. Логістичні ланцюги постачання. Види і рівні логістичних потоків: матеріальні, інформаційні, фінансові. Інтегровані логістичні стратегії.

Управління запасами: методи ABC, XYZ, Just-in-Time. Оптимізація логістичних витрат та побудова ефективної логістичної інфраструктури.

Виробнича логістика як система управління внутрішнім потоком ресурсів. Планування виробництва відповідно до попиту, управління замовленнями та матеріальними запасами. Формування виробничої програми. Диспетчеризація — координація етапів виробничого процесу в реальному часі. Моніторинг і контроль логістичних процесів, оперативне управління відхиленнями. Використання ІТ в логістиці: ERP, MES, WMS. Показники ефективності виробничої логістики.

Поняття бізнесу як об'єкта оцінювання. Цілі оцінки бізнесу: купівля-продаж, реструктуризація, залучення інвестицій, кредитування, податкове планування. Види вартості: ринкова, інвестиційна, ліквідаційна, справедлива. Підходи до оцінки: дохідний, витратний (майновий), порівняльний (ринковий). Принципи оцінювання: найбільш ефективного використання, заміщення, попиту і пропозиції, очікування. Етапи процесу оцінки бізнесу.

Сутність і сфера застосування витратного (майнового) підходу. Метод чистих активів. Оцінка активів та зобов'язань підприємства за ринковими цінами. Врахування нематеріальних активів і прихованих резервів. Уточнення бухгалтерської інформації: переоцінка основних засобів, облік обмежень, зносу, амортизації. Використання методу ліквідаційної вартості та скоригованого балансу.

Оцінка бізнесу на основі очікуваного прибутку. Методи: капіталізації доходу, дисконтованих грошових потоків (DCF). Розрахунок вільного грошового потоку (FCF) для підприємства та власного капіталу. Визначення ставки дисконту з урахуванням ризику: модель CAPM, кумулятивний метод. Побудова фінансових прогнозів, визначення періоду стабільного зростання, обґрунтування залишкової вартості. Обмеження та переваги дохідного підходу.

Принцип подібності та використання інформації про угоди з аналогічними підприємствами. Вибір компаній-аналогів. Метод мультиплікаторів (P/E, EV/EBITDA, P/S). Визначення ринкової вартості на основі зіставлення фінансових показників. Адаптація показників до умов об'єкта оцінювання. Джерела інформації: фондові ринки, бази даних з угод. Переваги методу — оперативність і ринкова обґрунтованість.

Особливості оцінки нематеріальних активів: патенти, авторські права, ноу-хау, ділова репутація (гудвіл). Методи оцінки бренду: витратний, дохідний, ринковий. Вартість клієнтської бази, франшиз, ліцензій. Роль репутації у формуванні вартості бізнесу. Визначення синергії у разі злиття та поглинання. Інтелектуальна власність як джерело стратегічної конкурентної переваги.

Суб'єкти господарювання: підприємства, організації, установи, фізичні особи-підприємці, держава. Види підприємств за формою власності: державні, комунальні, приватні, колективні. Організаційно-правові форми: ТОВ, АТ, ПП, кооперативи. Порядок створення, державна реєстрація, набуття правоздатності. Права та обов'язки суб'єктів господарювання. Правовий режим майна. Об'єднання підприємств: асоціації, концерни, холдинги, корпорації.

Господарський договір як правовий інструмент господарських відносин. Порядок укладення договору, істотні умови, форма договору. Види договорів: поставки, підяду, комісії, перевезення, зберігання тощо. Виконання господарських договорів: строки, місце, суб'єкти. Відповідальність за порушення

договірних зобов'язань: неустойка, відшкодування збитків, штрафи. Особливості зміни та розірвання договору. Вирішення спорів щодо виконання договорів.

Види юридичної відповідальності в господарському праві: майнова, адміністративна, кримінальна. Основи настання відповідальності: правопорушення, вина, збитки. Порядок притягнення до відповідальності. Форми захисту господарських прав: самозахист, претензійна робота, судовий захист. Господарський процес: особливості розгляду господарських спорів у судах. Види спорів: договірні, корпоративні, антимонопольні, податкові.

Неплатоспроможність та банкрутство: загальні положення, правові підстави. Законодавча база: Кодекс України з процедур банкрутства. Стадії провадження у справі про банкрутство: розпорядження майном, санація, ліквідація. Особливості судової процедури. Суб'єкти у справі про банкрутство: боржник, кредитори, арбітражний керуючий, господарський суд. План санації: умови затвердження та реалізація. Особливості банкрутства державних підприємств і ФОП.

Визначення проєкту як цілісної системи рішень для досягнення конкретного економічного результату. Види проєктів: виробничі, інфраструктурні, інноваційні, соціальні. Життєвий цикл проєкту: ідентифікація, розробка, оцінка, реалізація, моніторинг і завершення. Основні учасники проєктної діяльності. Проєктний підхід у підприємницькій діяльності. Відмінності між проєктним і операційним управлінням.

Методи фінансової оцінки ефективності проєктів. Основні показники ефективності проєктів: чиста приведена вартість (NPV), внутрішня норма прибутковості (IRR), період окупності (PP), дисконтований період окупності (DPP), індекс прибутковості (PI). Методика розрахунку грошових потоків. Визначення ставки дисконту, урахування вартості капіталу. Інтерпретація результатів для прийняття інвестиційного рішення. Порівняння взаємовиключних проєктів. Граничні умови інвестування.

Оцінка ризиків інвестиційного проєкту та сценарний аналіз. Аналіз беззбитковості інвестиційного проєкту. Використання коефіцієнтів стабільності та ймовірнісних моделей.

Структура управління проєктом: проєктний офіс, керівник проєкту, функціональні команди. Ролі та відповідальність учасників. Розподіл ресурсів, бюджетування, графік виконання (Gantt chart). Система контролю виконання, індикатори результативності (KPI). Впровадження інформаційних систем управління проєктами (MS Project, Primavera). Документальне оформлення: техніко-економічне обґрунтування, інвестиційний меморандум, бізнес-план.

Роль трудового права у формуванні та реалізації ефективної кадрової політики. Вплив трудового законодавства на організацію праці, мотивацію персоналу, розподіл обов'язків і повноважень. Принципи правового регулювання трудових відносин у бізнес-середовищі: економічна свобода роботодавця, соціальні гарантії працівника, договірне регулювання. Правова відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності за порушення трудового законодавства.

Трудовий договір як юридична форма трудових відносин. Типові та індивідуальні контракти на підприємстві. Гнучкі форми зайнятості: фріланс, аутсорсинг, віддалена робота — їх правове оформлення. Внутрішній трудовий розпорядок: правила, обов'язки працівника і роботодавця, дисциплінарні стягнення, правові межі контролю за працівниками. Юридичне оформлення

організаційних змін (переведення, суміщення, зміна істотних умов праці).

Системи оплати праці в економічній діяльності підприємства: відрядна, погодинна, бонусна, КРІ. Тарифна сітка, посадові оклади, доплати. Встановлення преміальної системи: локальні нормативні акти підприємства. Обмеження щодо штрафів і зменшення виплат. Юридичне оформлення мотиваційних програм: бонуси, матеріальна допомога, участь у прибутку. Практика судового захисту прав працівників на оплату праці. Роль профспілки в колективному регулюванні.

Юридичні інструменти зниження трудових ризиків: аудит трудової документації, юридичне консультування керівництва. Правові механізми охорони праці: інструктажі, медогляди, технічні регламенти. Спори між працівником і роботодавцем: причини, профілактика, порядок вирішення в комісії по трудових спорах та в суді. Превентивні дії для зменшення ризику штрафів від Держпраці. Відповідальність керівника за недотримання вимог охорони праці.

Теоретичні питання

1. Підприємство як суб'єкт господарювання.
2. Ознаки підприємства.
3. Основні види підприємств.
4. Види господарських товариств.
5. Сутність і види об'єднань підприємств.
6. Порядок створення підприємства.
7. Сутність, функції та види підприємництва.
8. Державне регулювання розвитку підприємництва.
9. Державна реєстрація суб'єкта підприємництва.
10. Сутність, функції, принципи та методи управління підприємством.
11. Внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства.
12. Організаційні структури управління підприємством.
13. Майно підприємства.
14. Сутність і види капіталу підприємства.
15. Сутність і структура основних засобів підприємства.
16. Облік і оцінка основних засобів підприємства.
17. Сутність і види зносу основних засобів підприємства.
18. Методи нарахування амортизації основних засобів підприємства.
19. Показники руху, придатності, ефективності й інтенсивності використання основних засобів підприємства.
20. Напрями підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.
21. Сутність і структура нематеріальних активів підприємства.
22. Сутність і структура оборотних засобів підприємства.
23. Кругообіг оборотних засобів підприємства. Показники ефективності використання оборотних засобів підприємства.
24. Нормування оборотних засобів підприємства.
25. Сутність і види запасів на підприємстві.
26. Напрями підвищення ефективності використання оборотних засобів підприємства.
27. Сутність і структура персоналу підприємства.
28. Планування чисельності персоналу та формування колективу

33. підприємства.
34. Кадрова політика на підприємстві.
35. Продуктивність праці: сутність, показники та методи оцінювання.
36. Нормування праці персоналу підприємства.
37. Напрями підвищення продуктивності праці персоналу підприємства.
38. Мотивація та стимулювання праці персоналу підприємства.
39. Види стимулювання праці персоналу підприємства.
40. Сутність і складові заробітної плати.
41. Види та функції заробітної плати.
42. Форми та системи оплати праці персоналу підприємства.
43. Відрядна форма оплати праці та її системи.
44. Погодинна форма оплати праці та її системи.
45. Фонд оплати праці персоналу підприємства та його структура.
46. Сутність і структура техніко-технологічної бази підприємства.
47. Сутність і види технологій виробництва.
48. Методи організації виробництва.
49. Напрями покращення техніко-технологічної бази підприємства.
50. Виробничий цикл і його складові.
51. Сутність і структура виробничого процесу на підприємстві.
52. Типи виробництв і їх техніко-економічна характеристика.
53. Виробнича потужність і виробнича програма підприємства.
54. Порядок планування виробничої програми підприємства.
55. Сутність і види витрат підприємства.
56. Сутність і методи калькулювання собівартості продукції, послуг, робіт.
57. Напрями зниження собівартості продукції, послуг, робіт.
58. Сутність і види цін.
59. Сутність і види цінової політики підприємства.
60. Процес ціноутворення на підприємстві.
61. Фінансовий результат діяльності підприємства.
62. Сутність і види прибутку та рентабельності підприємства.
63. Сутність і види інновацій.
64. Інноваційний процес на підприємстві.
65. Порядок оцінювання ефективності нововведень на підприємстві.
66. Напрями стимулювання інноваційної активності підприємства.
67. Сутність і види інвестицій.
68. Інвестиційний процес на підприємстві.
69. Порядок розроблення інвестиційного проекту.
70. Показники ефективності інвестиційного проекту.
71. Конкурентоспроможність підприємства.
72. Напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства.
73. Сутність і методи оцінювання економічної безпеки підприємства.
74. Сутність і завдання антикризового управління підприємством.
75. Сутність банкрутства. Порядок визнання підприємства банкрутом.
76. Методи оцінювання ймовірності банкрутства підприємства.
77. Санація підприємства.
78. Реструктуризація підприємства.
79. Порядок ліквідації підприємства.

80. Роль української мови в професійній діяльності економіста.
81. Мовні норми сучасної української літературної мови.
82. Лексика економічного спрямування: терміни, професіоналізми, запозичення.
83. Культура ділового мовлення: принципи точності, логічності, доречності.
84. Оформлення ділових документів: заява, резюме, характеристика, протокол, наказ.
85. Стандарти ділового листування: структура, стилістика, етикет.
86. Складання й редагування ділових текстів: прес-релізи, аналітичні довідки, звіти.
87. Комерційне листування: рекламації, запити, пропозиції, контракти.
88. Публічні виступи та презентації в професійному середовищі.
89. Мовні засоби переконання в комунікації економіста.
90. Українська термінологія в бухгалтерській, фінансовій та податковій сфері.
91. Особливості мови економічної аналітики та прогнозування.
92. Етикет професійного спілкування в усній і письмовій формі.
93. Типові мовні помилки в економічному діловодстві та способи їх уникнення.
94. Професійна комунікація в онлайн-середовищі: мова електронної пошти, месенджерів, соцмереж.
95. Елементи дискретного моделювання в економіці підприємства
96. Оцінка фінансової стабільності підприємства за допомогою статистики
97. Статистичний аналіз ефективності виробничих програм
98. Регресійне моделювання витрат підприємства
99. Аналіз часових рядів у діяльності підприємства
100. Інтерполяція та екстраполяція економічних показників
101. Систематизація економічної інформації: варіаційні ряди та групування
102. Аналіз економічного ризику за допомогою ймовірнісних моделей
103. Математичне моделювання в економіці підприємства: сутність і класифікація моделей
104. Елементи лінійної алгебри в економічному моделюванні
105. Лінійне програмування як метод оптимізації ресурсів підприємства
106. Моделі управління запасами на підприємстві
107. Мережеве планування та моделі управління проєктами (CPM і PERT)
108. Елементи теорії черг у виробничих процесах
109. Економетричне моделювання у діяльності підприємства
110. Теоретичні основи менеджменту в економіці підприємства
111. Еволюція управлінської думки та сучасні концепції менеджменту
112. Функції менеджменту: планування, організація, мотивація, контроль
113. Системний підхід до управління підприємством
114. Організаційні структури управління підприємствами різних типів
115. Управлінські рішення: типи, методи, етапи прийняття
116. Стратегії управління підприємством у ринкових умовах
117. Менеджмент персоналу: кадрова політика, оцінка, розвиток
118. Лідерство в менеджменті та формування управлінських команд
119. Управління продуктивністю праці та мотивація персоналу

120. Конфлікти в організації: діагностика, управління, профілактика
121. Управління витратами, прибутком і ефективністю підприємства
122. Інноваційний менеджмент та розвиток підприємства
123. Управління якістю продукції та процесів на підприємстві
124. Антикризовий менеджмент і забезпечення стабільності бізнесу
125. Управління змінами та адаптація підприємства до зовнішніх викликів
126. Комунікації в менеджменті та управління діловою інформацією
127. Менеджмент ризиків в економічній діяльності підприємства
128. Етика управління, корпоративна культура та соціальна відповідальність
129. Менеджмент у сфері малого і середнього бізнесу
130. Теоретичні основи маркетингу та його роль у діяльності підприємства
131. Поведінка споживачів і прийняття рішень про купівлю
132. Сегментування ринку та позиціонування товару
133. Маркетингові дослідження та аналіз ринку
134. Товарна, цінова, збутова та комунікаційна політика підприємства
135. Стратегічне планування в маркетингу
136. Цифровий маркетинг і новітні маркетингові інструменти
137. CRM-системи, автоматизація маркетингу та аналітика клієнтських даних
138. Поняття та основні характеристики організаційної культури
139. Типологія організаційної культури в бізнес-середовищі
140. Формування організаційної культури на підприємстві
141. Роль лідера і менеджменту у розвитку культури організації
142. Методи діагностики та оцінювання організаційної культури
143. Вплив організаційної культури на ефективність підприємства
144. Організаційна культура в умовах змін і трансформацій
145. Управління культурою підприємства в кризових ситуаціях
146. Теоретичні основи та принципи фінансового обліку
147. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку в Україні
148. Облік основних засобів та нематеріальних активів
149. Облік запасів і витрат на виробництво
150. Облік грошових коштів і грошових операцій
151. Облік доходів, витрат і фінансових результатів
152. Фінансова звітність підприємства: структура та призначення
153. Аналіз та використання облікової інформації в управлінні підприємством
154. Сутність праці та її роль в економічному розвитку підприємства
155. Ринок праці: структура, показники, регулювання
156. Продуктивність праці та методи її вимірювання
157. Організація та нормування праці на підприємстві
158. Форми і системи оплати праці
159. Система стимулювання персоналу та мотивація праці
160. Соціально-трудові відносини та їх суб'єкти
161. Колективні договори та соціальне партнерство
162. Управління персоналом у системі трудових відносин
163. Теоретичні основи бізнес-статистики та її роль в економіці підприємства
164. Статистичне спостереження та формування інформаційної бази
165. Групування, зведення та узагальнення статистичних даних
166. Вимірювання центральних тенденцій та варіації

167. Аналіз динаміки соціально-економічних показників
168. Кореляційно-регресійний аналіз у бізнес-статистиці
169. Статистичне прогнозування та прийняття рішень в управлінні підприємством
170. Теоретичні основи та методи економічного аналізу
171. Інформаційне забезпечення економічного аналізу
172. Аналіз обсягів виробництва та реалізації продукції
173. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів
174. Аналіз використання основних засобів і виробничих фондів
175. Аналіз оборотних активів та матеріальних ресурсів
176. Аналіз витрат підприємства та собівартості продукції
177. Аналіз фінансових результатів і рентабельності
178. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства
179. Виявлення внутрішніх резервів підвищення ефективності підприємства
180. Сучасні інформаційні технології в економічній діяльності підприємства
181. Автоматизовані інформаційні системи управління (ERP, CRM, SCM)
182. Табличні процесори як інструмент обробки економічної інформації
183. Бізнес-аналітика та візуалізація даних (Power BI, Tableau, Data Studio)
184. Інформаційна безпека та захист економічних даних
185. Хмарні сервіси в обліку, управлінні та плануванні діяльності підприємства
186. Цифрові комунікації та IT-інфраструктура підприємства
187. Роль інформаційних технологій у цифровій трансформації бізнесу
188. ERP-системи: структура, функції, приклади впровадження
189. Табличні процесори в економічному аналізі
190. Застосування бізнес-аналітики у прийнятті управлінських рішень
191. Хмарні технології в обліку й управлінні підприємством
192. CRM-системи та автоматизація взаємодії з клієнтами
193. Кібербезпека в економіці підприємства
194. Інформаційні технології в управлінні фінансами і персоналом
195. Основи стратегічного управління підприємством
196. Рівні та класифікація стратегій бізнесу
197. Зовнішнє середовище підприємства: аналіз і прогнозування
198. Внутрішнє середовище та ресурсний потенціал підприємства
199. SWOT-аналіз і стратегічні альтернативи
200. Вибір та обґрунтування бізнес-стратегії
201. Реалізація стратегії: структура, ресурси, лідерство
202. Система стратегічного контролю та оцінювання ефективності
203. Гнучкість стратегії в умовах змін і турбулентності
204. Основи організації виробничого процесу на підприємстві
205. Типи виробництва та їх вплив на економіку підприємства
206. Виробничий цикл і його складові
207. Логістична система підприємства: структура та функції
208. Управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками
209. Складська, закупівельна та збутова логістика
210. Виробнича логістика та диспетчеризація внутрішніх процесів
211. Теоретичні основи оцінки бізнесу

212. Цілі, принципи та підходи до оцінки вартості підприємства
213. Витратний (майновий) підхід до оцінки бізнесу
214. Дохідний підхід і метод дисконтованих грошових потоків
215. Капіталізація прибутку та визначення ставки дисконту
216. Порівняльний (ринковий) підхід до оцінки бізнесу
217. Оцінка вартості нематеріальних активів і інтелектуальної власності
218. Оцінка ділової репутації, бренду та гудвілу підприємства
219. Комплексна оцінка вартості бізнесу при злиттях і поглинаннях
220. Правові засади ведення господарської діяльності в Україні
221. Організаційно-правові форми підприємств та вибір оптимальної моделі для бізнесу
222. Господарський договір як інструмент економічної взаємодії підприємства
223. Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення економічних зобов'язань
224. Захист прав та інтересів підприємства у господарському процесі
225. Правові аспекти управління майном підприємства
226. Ліцензування, сертифікація та дозвільна система в економічній діяльності
227. Регулювання банкрутства підприємства як економіко-правовий механізм
228. Юридичне забезпечення економічної безпеки підприємства
229. Основи інвестиційного та проектного аналізу
230. Життєвий цикл проєкту та етапи його реалізації
231. Методи оцінки фінансової ефективності проєктів
232. Аналіз ризиків і невизначеності в проєктній діяльності
233. Організація управління інвестиційними проєктами
234. Соціально-економічна оцінка ефективності проєктів
235. Трудове право як інструмент кадрової політики підприємства
236. Організація трудових відносин на підприємстві
237. Укладання, зміна та припинення трудового договору в умовах бізнесу
238. Оплата праці, преміювання та мотиваційні системи в трудовому праві
239. Правове регулювання гнучких форм зайнятості
240. Вирішення трудових спорів та юридичний супровід трудових ризиків

Блок 5.

Визначення міжнародної економіки як системи взаємодії національних господарств. Елементи міжнародної економіки: міжнародна торгівля, рух капіталів, валютні відносини, трудова міграція, міжнародна інтеграція. Вплив глобалізації на економічні процеси. Особливості взаємодії економіки та політики у глобальному середовищі. Англомовна лексика, пов'язана з міжнародною торгівлею

Сутність міжнародного поділу праці (МПП), його етапи, напрямки та чинники розвитку. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва. Класифікація форм МПП у сучасному світовому господарстві. Вплив МПП на конкурентні переваги країн. Англомовна лексика, пов'язана з МПП.

Історичні етапи формування світового господарства. Його структура, суб'єкти, моделі розвитку. Тенденції: регіоналізація, глобалізація, цифровізація. Основні показники економічної взаємозалежності країн.

Міжнародна торгівля: теорії, форми, механізми. Класичні та сучасні теорії: абсолютних та порівняльних переваг, Хекшера-Оліна, внутрішньогалузевої торгівлі. Форми міжнародної торгівлі: експорт, імпорт, реекспорт, зустрічна торгівля. Організація торговельного обміну: прямий продаж, посередництво, біржі, аукціони, тендери.

Мета, інструменти та наслідки державного втручання в зовнішню торгівлю. Тарифне та нетарифне регулювання. Аргументи на користь обмежень. Суперечки у рамках СОТ. Практика використання захисних заходів у сучасних торговельних війнах.

Визначення та класифікація міжнародних економічних організацій: універсальні (ООН, СОТ, МВФ, Світовий банк), регіональні (ЄС, НАФТА, МЕРКОСУР). Їх функції в глобальній економіці: регулювання, підтримка розвитку, надання фінансової допомоги. Механізми взаємодії з країнами-учасниками. Англомовна лексика, пов'язана з діяльністю міжнародних економічних організацій

Світовий валютний ринок і валютна система. Сутність валютних відносин, види валют, валютні курси, форми розрахунків. Національні та міжнародні валютні системи. Режими валютних курсів, механізми їх регулювання. Європейська валютна система, роль євро у світовій торгівлі. Англомовна лексика, пов'язана з світовим валютним ринком і валютною системою

Структура платіжного балансу: рахунок поточних операцій, капіталу, фінансових операцій. Проблеми дефіциту та профіциту. Методи балансування: девальвація, валютне регулювання, імпорتنі обмеження. Платіжний баланс України: динаміка, проблеми, перспективи.

Міжнародна міграція робочої сили: причини та наслідки. Причини міграції: економічні, демографічні, соціальні. Основні країни-донори та реципієнти. Наслідки для ринку праці, державних фінансів, соціального забезпечення. Міжнародне регулювання міграції: роль МОП, національна міграційна політика. Англомовна лексика, пов'язана з міжнародною міграцією робочої сили

Форми іноземних інвестицій: прямі, портфельні, кредити. ПІІ як засіб розширення ринків і передання технологій. Фактори інвестиційної привабливості країн. Політика залучення інвестицій. Інвестиційна активність в Україні. Англомовна лексика, пов'язана з іноземним інвестуванням.

Сутність міжнародної економічної інтеграції, її етапи: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний і валютний союз. Переваги та ризики інтеграції для країн-учасниць. Україна та інтеграційні процеси. Англомовна лексика, пов'язана з міжнародною економічною інтеграцією

Глобальні економічні проблеми та виклики: бідність, нерівність, зміна клімату, продовольча безпека, енергетична криза. Вплив глобалізації на посилення нерівності. Роль міжнародних акторів у вирішенні проблем. Позиція України в глобальних процесах. Стратегія сталого розвитку.

Англійська мова для міжнародних економічних презентацій. Англійська мова для переговорів у сфері міжнародного бізнесу. Особливості ділового листування в міжнародній економічній сфері. Мова міжнародної звітності та економічних публікацій.

Міжкультурна комунікація в міжнародній економіці. Особливості спілкування з представниками різних культур у професійному середовищі. Норми

Теоретичні питання

1. Сутність і структура міжнародної економічної системи.
2. Світовий ринок, сутність, особливості розвитку та характерні ознаки.
3. Світове господарство: виникнення й етапи розвитку.
4. Міжнародні економічні відносини у світовому господарстві.
5. Середовище розвитку міжнародних економічних відносин: структуризація й особливості.
6. Принципи організації міжнародних економічних відносин і зовнішньоекономічних відносин України.
7. Систематизація країн світу.
8. Загальна характеристика країн з перехідною економікою.
9. Загальна характеристика країн, що розвиваються.
10. Країни-лідери світової економіки та їх загальна характеристика.
11. Попит і пропозиція в міжнародній економіці.
12. Міжнародна мобільність товарів.
13. Міжнародний поділ праці.
14. Інтернаціоналізація господарського життя як об'єктивний процес економічного розвитку.
15. Міжнародний поділ факторів виробництва.
16. Міжнародна мобільність факторів виробництва.
17. Графічна інтерпретація експорту та імпорту. Ринкова рівновага.
18. Суб'єкти міжнародної економічної діяльності.
19. Меркантилізм. Неомеркантилізм.
20. Теорія абсолютних переваг А. Сміта.
21. Теорія відносних переваг Д. Рікардо.
22. Теорія співвідношення факторів виробництва.
23. Парадокс Леонтьєва.
24. Стандартна модель міжнародної торгівлі.
25. Теорія конкурентних переваг М. Портера.
26. Теорія міжнародної загальної рівноваги.
27. Теорія розміру країн.
28. Міжнародна торгівля в моделі ефекту масштабу.
29. Теорія специфічних факторів виробництва Самуельсона – Джонса.
30. Теорія міжнародної торгівлі на основі внутрішньогалузевої спеціалізації.
31. Концепція життєвого циклу товару в міжнародній економіці.
32. Теорія попиту, що перетинається.
33. Міжнародна торгівля, сутність, поняття, значення.
34. Види міжнародної торгівлі.
35. Показники міжнародної торгівлі.
36. Інструменти аналізу міжнародної торгівлі.
37. Сучасна структура світового ринку товарів і послуг.
38. Міжнародна торгівля послугами та її специфічні риси.
39. Зовнішня торгівля України.
40. Види торгових посередників, їх характеристика.

41. Ціноутворення в міжнародній торгівлі.
42. Методи міжнародної торгівлі.
43. Характер і режими торговельної політики. Збірник індикативних питань для оцінки заходів торговельної політики країн ОЕСР.
44. Митне регулювання міжнародної торгівлі.
45. Розрахунок рівня митного захисту. Аргументи “за” і “проти” застосування митних тарифів.
46. Нетарифні методи регулювання: основні поняття.
47. Фінансові методи торговельної політики.
48. Приховані методи торговельної політики.
49. Кількісні обмеження міжнародної торгівлі.
50. СОТ і її роль у регулюванні міжнародних торговельних відносин.
51. Регулювання міжнародної торгівлі. Типи зовнішньоторговельної політики держав.
52. Інвестиції в системі міжнародного руху капіталу.
53. Міжнародний кредит, принципи та його функції і роль у сучасній економіці.
54. Класифікація форм міжнародного кредиту.
55. Сутність, передумови та причини міжнародного руху капіталу.
56. Міжнародні корпорації, види та напрямки діяльності. Правила міжнародного інвестування.
57. Сучасні форми міжнародного кредитування, коротка характеристика.
58. Традиційні форми міжнародного кредиту.
59. Основні форми та показники міжнародного руху капіталу.
60. Офшорні зони та компанії: особливості функціонування.
61. Міжнародні кредитно-фінансові інститути та їх діяльність.
62. Етапи розвитку міжнародної міграції трудових ресурсів.
63. Напрямки та світові центри міграції робочої сили.
64. Сутність, види та кількісні показники міжнародної трудової міграції.
65. Наслідки міжнародної міграції для мігрантів, приймаючих країн та країн-донорів.
66. Державне регулювання міжнародної трудової міграції.
67. Міжнародно-правові основи міжнародної трудової міграції.
68. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці: Міжнародна організація праці, її завдання і напрямки діяльності. Міжнародна організація з міграції, її завдання і напрямки діяльності.
69. Україна в процесах міжнародної трудової міграції.
70. Мито, його види та функції.
71. Сучасна міжнародна торговельна політика України.
72. Сутність міжнародного науково-технологічного обміну та його особливості.
73. Правові інструменти захисту технологій.
74. Основні форми передачі технологій.
75. Міжнародне технічне сприяння.
76. Оцінка міжнародної передачі технологій.
77. Державне регулювання передачі технологій.
78. Інституційне забезпечення міжнародних торговельних відносин.
79. Теорії міжнародних інвестицій.
80. Чинники та наслідки прямого іноземного інвестування.

81. Прямі іноземні інвестиції, сутність, основні поняття.
82. Міжнародна інвестиційна діяльність України.
83. Портфельні закордонні інвестиції, сутність і види.
84. Лондонський клуб кредиторів.
85. Паризький клуб кредиторів.
86. Особливості діяльності Міжнародного валютного фонду.
87. Група Світового банку: принципи та напрями діяльності.
88. Особливості економічних презентацій англійською мовою.
89. Англійська лексика для переговорів у сфері міжнародного бізнесу.
90. Особливості ділового листування в міжнародній економічній сфері.
91. Мова міжнародної звітності та економічних публікацій.
92. Міжкультурна комунікація в міжнародній економіці.
93. Особливості спілкування з представниками різних культур у професійному середовищі.
94. Норми поведінки в бізнесі у США, ЄС, Китаї, арабських країнах.
95. Роль невербальної комунікації у бізнес-спілкуванні.
96. Причини та наслідки культурних та мовленнєвих непорозумінь у бізнесі.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

- 1) Астахов, В. В. (авт.-уклад.). (2024). *Цивільне право: практикум для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання, які навчаються за спеціальністю 051 – Економіка*. Харків: Вид-во НУА, 90 с.
- 2) Астахова, К.В. (упоряд.). (2024). *Історія України в контексті всесвітньої історії: метод. рекомендації для студентів гуманіт. закл. вищої освіти*. Харків: Вид-во НУА, 34 с.
- 3) Войно-Данчишина, О. Л. (авт.-укладач.). (2024). *Трудове право: практикум для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання, які навчаються за спеціальністю 051 – Економіка*. Харків: Вид-во НУА, 43 с.
- 4) Іванова, О. А. (2022). *Організація виробництва та логістичні рішення: навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 – Економіка (для всіх форм навчання)*. Харків: Вид-во НУА, 160 с.
- 5) Іванова, О. А. (2024). *Економіка сучасного підприємства: методичні рекомендації щодо виконання курсової роботи (аналітичного завдання) з дисципліни «Економіка сучасного підприємства» для студентів, які навчаються зі спеціальності 051 «Економіка»*. Харків: Вид-во НУА, 43 с.
- 6) Іванова, О. А. (2024). *Організація виробництва та логістика: методичні рекомендації щодо виконання курсової роботи з дисципліни «Організація виробництва та логістика» для студентів, які навчаються зі спеціальності 051 «Економіка»*. Харків: Вид-во НУА, 56 с.
- 7) Іванова, О. А., Решетняк, О. І. (2024). *Економіка сучасного підприємства: навч. посіб.* Харків: Вид-во НУА, 355 с.

- 8) Кірвас, В.А., Козиренко, В.П., Дьячкова, О.В. та Свіщова Є. В. (2023). *Інформаційно-комунікаційні технології в освіті: глосарій*. Харків: Вид-во НУА, 208 с.
- 9) Компанієць, В.В. (2023). *Організаційна культура підприємства*. Харків: Вид-во НУА, 48 с.
- 10) Кравчина, І. Б. (уклад.). (2024). *Теорія права: навч.-метод. комплекс для студентів I-го курсу, які навчаються за спеціальністю 051 - Економіка*. Харків: Вид-во НУА, 86 с.
- 11) Купрікова, Г. В. (2023). *Українська мова. Синтаксис: навч. посіб. для студентів гуманітар. ф-тів закл. вищої освіти*. Харків: Вид-во НУА, 94 с.
- 12) Купрікова, Г. В. (уклад.). (2024). *Українська мова: навч. посіб. для студ., які навчаються за спеціальністю 035 – Філологія (скорочений термін навчання)*. Харків: Вид-во НУА, 120 с.
- 13) Михайленко, С. В., Свіщова, Є. В. (2024). *Оптимізаційні методи та моделі: навчальний посібник*. Харків: Вид-во НУА, 180 с.
- 14) Михайльова, К.Г., Зверко, Т.М. (2024). *Сучасні університетські спільноти: світ статистики* [online]. Харків: НУА. Available at: https://youtu.be/iP_FFM9kZW4
- 15) Рубан, Л. О. (2023). *Бізнес-статистика та статистичний аналіз*. Харків: Вид-во НУА, 325 с.
- 16) Рубан, Л. О. (авт.-уклад.). (2024). *Маркетинг та сучасні маркетингові технології: конспект лекцій для студентів економічних спеціальностей рівня освіти – перший (бакалаврський)*. Харків: Вид-во НУА, 128 с.
- 17) Статівка, Н.В., Величко, К.Ю. та Тимохова, Г.Б. (2023). *Бізнес економіка*. Харків: Вид-во НУА, ч. 1, 487 с.
- 18) Цибульська, Е. І. (2023). *Оцінка бізнесу та його складових: практикум для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання, які навчаються за спеціальністю 051 – Економіка*. Харків: Вид-во НУА, 148 с.
- 19) Цибульська, Е. І. (уклад.). (2024). *Методологія досліджень в галузі економіки та академічна доброчесність: навч. посіб. для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання, які навчаються за спеціальністю 051 – Економіка*. Харків: Вид-во НУА, 132 с.
- 20) Bannikova, K., Mykhaylyova, K. (2024). *Organisational Culture as a Tool for Shaping Human Capital in Times of Uncertainty*. Kharkiv: PUA, vol. 1: Organisational Culture: Theory for Practical Applications, 172 p.

Допоміжна:

- 1) Ананьїн, В.О., Горлинський, В.В., Пучков, О.О. та Уваркіна, О.В. (2021) *Соціальна філософія: [Електронний ресурс]*. Київ: ІСЗІ НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського», 299 с.
- 2) Андрущенко, В.П., Губерський, Л.В. і Михальченко, М.І. (2016) *Соціальна філософія: історія, теорія, методологія (підручник)*. Київ: [без видавця], 552 с.
- 3) Антофій, Н.М., Булюк, О.В. і Фомішин, С.В. (2024) *Міжнародна економіка: навчальний посібник*. Київ: Університетська книга, 352 с.

- 4) Атамас, П.Й. (2019) *Фінансовий облік: навчальний посібник*. Київ: ЦУЛ, 356 с.
- 5) Базилевич, В.Д., Базилевич, К.С., Баластрик, Л.О. (2022) *Мікроекономіка: підручник*. Київ: Знання, 472 с.
- 6) Базилевич, В.Д., Баластрик, Л.О., Криховецька, І.В. (2023) *Макроекономіка: сучасний курс*. Київ: Знання, 522 с.
- 7) Білоножко, М.П. (2021) *Логістика підприємства: процеси та технології*. Харків: ХНУПС, 328 с.
- 8) Бобровник, С.В. (ред.) (2021) *Загальна теорія права. Нормативний курс*. Київ: Юрінком Інтер, 596 с.
- 9) Борецька, О.В. і Котляренко, В.К. (2022) *Менеджмент для економістів*. Київ: КНЕУ, 408 с.
- 10) Босак, А.О., Григор'єв, О.Ю., Малиновський, Ю.В. і Далик, В.П. (2021) *Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини*. Львів: СТ «Міські інформаційні системи», 354 с.
- 11) Веригіна, І.В., Островська, О.В. і Сугакова, О.В. (2024) *Теорія ймовірностей та математична статистика*. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 273 с.
- 12) Віднянський, С.В. (ред.) (2020) *Україна в історії Європи ХІХ – початку ХХІ ст.: історичні нариси*. Київ: Інститут історії України.
- 13) Волкова, Н.В. і Ярошенко, І.В. (2022) *Економіко-математичні методи та моделі: навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури, 308 с.
- 14) Гарасименко, В.В. (2023) *Управління виробничими ресурсами: логістичний підхід*. Дніпро: НГУ, 416 с.
- 15) Гладка, Т.Є., Раєвнева, О.В., Бутенко, Н.В. (2023) *Економічний аналіз: теорія та практика*. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 408 с.
- 16) Глушков, С.В., Черняєва, Л.Г. (2023) *Цифрові технології в економіці*. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 334 с.
- 17) Гнилянська, Л.Й. і Сай, Л.П. (2022) *Міжнародна економічна діяльність України: практикум*. Львів: ЗУКЦ, 126 с.
- 18) Голянич, М.Ю. і Москаленко, Ю.М. (2019) *Соціальна філософія: хрестоматія (хрестоматія)*. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 351 с.
- 19) Горбачук, В.М. і Кушлик-Дивульська, О.І. (2023) *Теорія ймовірностей та математична статистика*. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 351 с.
- 20) Греченко, В.А. і Кислюк, К.В. (2024) *Історія української культури: навчальний посібник*. Київ: Кондор.
- 21) Гринь, С.П. (2022) *Гроші та банківська справа: підручник*. Київ: КНЕУ, 432 с.
- 22) Гринчук, Н.П. і Блажко, С.О. (2021) *Економіка підприємства: сучасний курс*. Тернопіль: ТНЕУ, 396 с.
- 23) Дерев'янко, Б.В. (2021) *Господарське право: особлива частина*. Київ: Галицька видавнича спілка, 312 с.
- 24) Долішній, М.І. (2021) *Сучасний менеджмент: теорія і практика*. Івано-Франківськ: Місто НВ, 298 с.
- 25) Дунська, А.Р., Жалдак, Г.П. та Смоляр, Л.Г. (2024) *Мікроекономіка: теорія і практика*. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 476 с.
- 26) Дзюбик, С.Д. та Ривак, О.С. (2021) *Основи економічної теорії: навч. посібник*. Київ: Знання, 491 с.

- 27) Єгоров, І.Ю. та ін. (2020) *Формування «розумної спеціалізації» в економіці України: монографія*. Київ: Ін-ту економіки та прогнозування НАН України.
- 28) Завадський, Й.С. (2023) *Менеджмент: навчальний посібник*. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 352 с.
- 29) Іваницька, С.Б. і Галайда, Т.О. (2023) *Економіка праці й соціально-трудові відносини: навч. посібник*. Полтава: ПолтНТУ, 217 с.
- 30) Касьянова, Н.В., Кочетков, В.М. та ін. (2023) *Міжнародна фінансова система*. Київ: [без видавця], 270 с.
- 31) Качкан, В.А., Величко, О.Б. і Божко, Н.М. (2021) *Історія української культури: підручник (4-е вид.)*. Київ: [без видавця].
- 32) Качмар, О.І. (2022) *Управління інвестиційними проєктами*. Тернопіль: Економічна думка, 274 с.
- 33) Карлін, М.І. і Івашко, О.А. (2022) *Фінансові системи країн Європейського Союзу: підручник*. Луцьк: Вежа-Друк, 384 с.
- 34) Кельман, М.С. та Стратонов, В.М. (2020) *Загальна теорія права*. Тернопіль: Терно-граф, 724 с.
- 35) Кириленко, О.П. (2021) *Макроекономічний аналіз: теорія і практика*. Дніпро: НГУ, 386 с.
- 36) Кириленко, О.П., Сахно, О.П. (2022) *Стратегія підприємства: теорія і практика*. Київ: Знання, 412 с.
- 37) Кириченко, О.А. і Коваль, Н.В. (2022) *Управління підприємством: економічні основи*. Харків: Фоліо, 312 с.
- 38) Коваленко, Л.В. (2021) *Банківські операції та фінансові інструменти*. Львів: Львівська політехніка, 368 с.
- 39) Козаченко, Г.В., Діденко, Л.В. (2021) *Інформаційні системи і технології в економіці: навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури, 298 с.
- 40) Краєвський, В.М., Колісник, О.П., Гуріна, Н.В. та ін. (2022) *Фінансовий облік*. Ірпінь: Державний податковий університет, 616 с.
- 41) Краснокутська, Н.С. і Коптева, Г.М. (2021) *Оцінка бізнесу: навчальний посібник*. Харків: Монограф, 229 с.
- 42) Кравченко, Ю.Б. (2022) *Інноваційна економіка: структура, механізми, стимули*. Харків: ХНУ ім. Каразіна, 310 с.
- 43) Круша, П.В., Депутат, В.І. та Тульчинська, С.О. (2021) *Основи економічної теорії: навчальний посібник*. Київ: Каравела, 448 с.
- 44) Кужель, В.Я., Дубовик, С.М., Гончар, О.О. (2021) *Фінансово-економічний аналіз*. Дніпро: ДУФМТ, 298 с.
- 45) Кузьмін, О.Є., Білик, О.І., Кузьмін, О.В. (2022) *Інформаційні технології в управлінні підприємством: навчальний посібник*. Львів: Львівська політехніка, 256 с.
- 46) Кузьмін, О.Є., Кульчицький, С.В. (2023) *Проектний аналіз та управління проєктами: навч. посібник*. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 314 с.
- 47) Ларіна, Я.С. і Антофій, Н.М. (2021) *Маркетинговий аудит: навчальний посібник*. Київ: Олді-Плюс, 336 с.
- 48) Макаренко, М.І., Семененко, Т.О. та Петрушенко, Ю.М. (2021) *Макроекономіка, 2-ге видання*. Суми: СумДУ, електронний ресурс.
- 49) Матковський, С., Гринькевич, О. та Вдовин, М. (2024) *Бізнес-статистика: навчальний посібник*. Львів: [без вказівки видавця], ~350 с.

- 50) Марченко, О.С., Панченко, Г.В. (2023) *Організація інноваційних процесів на підприємстві*. Львів: Львівська політехніка, 342 с.
- 51) Мілаш, В.С. (2021) *Господарське право: навчальний посібник для підготовки до іспитів*. Київ: Право, 402 с.
- 52) Мірошник, М.В., Наливко, Є.С. і Хоробрих, А.А. (2024) *Сучасні маркетингові технології* [Електронний ресурс]. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2 с. (тези конференції)
- 53) Мних, Є.В., Шпак, С.О., Козак, Л.В. (2023) *Стратегічне управління підприємством*. Львів: УАД, 346 с.
- 54) Мочерний, С.В. та Устенко, О.А. (2021) *Основи економічної теорії*. Київ: Академія, 504 с.
- 55) Наливайко, А.П., Азьмук, Л.А. та ін. (2022) *Мікроекономіка*. Київ: КНЕУ, 446 с.
- 56) Нестеренко, Н.П. (2024) *Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник-практикум*. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 85 с.
- 57) Овчинников, П.П. і Михайленко, В.М. (2022) *Вища математика: підручник*. Київ: Техніка, 792 с.
- 58) Олійник, Я.Б. і Дідківська, Л.А. (2023) *Економіка сучасного підприємства*. Київ: Знання, 428 с.
- 59) Паламарчук, Д.М. (упор.) (2022) *Інформаційні системи та технології в міжнародній економіці* [Електронний ресурс]. Черкаси: ЧДТУ, 22 с.
- 60) Перевозчиков, В.О. і Тимчик, О. (2021) *Історія економіки українських земель: кінець IX – початок XX ст.: навчальний посібник*. Київ.
- 61) Перевозчиков, В.О. і Тимчик, О. (2021) *Проектний аналіз: навчальний посібник*. Київ: [без видавця], 248 с.
- 62) Петров, І.О. (2023) *Фінансова система України: сучасний огляд*. Тернопіль: Економічна думка, 254 с.
- 63) Покровський, Є.О., Покровський, С.Є. і Савчук, О.В. (2021) *Теорія ймовірностей і математична статистика*. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 231 с.
- 64) Ратушняк, Т.В., Ніжегородцев, В.О. і Гладченко, О.В. (2022) *Інформаційні системи і технології: практикум*. Ірпінь: Університет ДФС України, 180 с.
- 65) Резнік, С.Д. і Антипова, Т.П. (2023) *Економіко-математичне моделювання: теорія та приклади*. Київ: КНЕУ, 274 с.
- 66) Саблук, П.Т., Шпичак, О.М. (2021) *Стратегічний розвиток підприємств агросектору*. Київ: ННЦ ІАЕ, 284 с.
- 67) Симоненко, Т.Я., Савченко, Н.І. (2022) *Організація виробництва і логістика: навчальний посібник*. Київ: Знання, 390 с.
- 68) Скакун, О.Ф. (2021) *Теорія права і держави, 4-те видання*. Київ: Алерта, 528 с.
- 69) Склярчук, Т.В. (2022) *Економіка праці: навчальний посібник*. Львів: Львівська політехніка, 228 с.
- 70) Слободяник, А.М., Могилевська, О.Ю., Романова, Л.В. і Салькова, І.Ю. (2022) *Digital-маркетинг: теорія і практика: навчальний посібник*. Київ: Київський міжнародний університет, 228 с.
- 71) Сопко, В.В., Шевчук, В.Я., Білик, М.Д. (2022) *Економічний аналіз*. Київ: КНЕУ, 522 с.

- 72) Тарасюк, Г.М. (2021) *Математичне моделювання в економіці: підручник*. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 364 с.
- 73) Тетарчук, І.В. і Дяків, Т.С. (2021) *Господарське право України: навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури, 208 с.
- 74) Трюхан, О.А. (2022) *Трудове право України: навчально-методичний посібник*. Київ: Гельветика, 468 с.
- 75) Фатенок-Ткачук, А.О. (2022) *Фінансовий облік I, II: навчальний посібник*. Луцьк: Вежа-Друк, 540 с.
- 76) Гирьов М. С. (2021) *Синтаксичні норми у діловому мовленні: навчально-методичний посібник*. Львів: ЛьвДУВС, 60 с.
- 77) Чанишева, Г. І. (2022) *Трудове право України: навчально-методичний посібник*. Одеса: Фенікс, 282 с.
- 78) Цибульська, Е. І. (2020) *Оцінка бізнесу та його складових: навчальний посібник*. Київ: Кондор, 364 с.
- 79) Шевчук С. В., Клименко І. В. (2023) *Українська мова за професійним спрямуванням*. Київ: Алерта, 536 с.
- 80) Шейко, В.М. і Тишевська, Л.Г. (2022) *Історія української культури: навчальний посібник*. Київ: Кондор.
- 81) Шматковська, Т.О. (2023) *Сучасні інформаційні та комунікаційні технології в професійній діяльності*. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 108 с.
- 82) Юнін, О.С., Резворович, К.Р., Уварова, Н.В. та ін. (2023) *Трудове право: підготовка до іспиту*. Дніпро: ДДУВС, 100 с.
- 83) Chang, H.-J. (2023) *Bad Samaritans: The Myth of Free Trade and the Secret History of Capitalism*. Київ: Наш формат. 288 с.
- 84) Luker, S. and Davis, W. (2021) *OxfordAQA International A-level Economics: Print & Online Textbook Pack*. Oxford: Oxford University Press. [print] 480 с.
- 85) Taylor, J.B. and Weerapana, A. (2021) *Principles of Economics, version 9.1*. [ebook] Newark: FlatWorld. 948 с.